

Natuurtoets

Quickscan natuurtoets ontsluitingsweg Buitenstvallaat, Drachten

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

EnViso

Status

Definitief v2.0

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets ontsluitingsweg Buitenstvallaat, Drachten

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -
beleid

Projectcode	Datum	Status
16-195	14 december 2016	Definitief v2.0

Auteur(s)

Tweede lezer

Opdrachtgever

Enviso

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Hoksberg, M.G. (2016). Quickscan natuurtoets ontsluitingsweg Buitenstvallaat, Drachten. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 16-195. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	3
1.3 Algemene opzet onderzoek	4
2. Gebiedsbescherming	5
2.1 Natuurbeschermingswet	5
2.2 Ecologische hoofdstructuur	6
2.3 Overige natuurgebieden	6
3. Flora- en Faunawet	7
3.1 Onderzoeksmethode	7
3.2 Flora	7
3.3 Vleermuizen	7
3.4 Grondgebonden zoogdieren	8
3.5 Broedvogels	9
3.6 Vissen	10
3.7 Amfibieën	10
3.8 Overige soortgroepen	11
4. Geraadpleegde bronnen	12
Bijlagen	
Bijlage 1 - Relevante wetgeving en beleid	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Enviso heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing van de aanleg van de toegangsweg naar de woningbouwlocatie 'Vermeulen Buitenvallaat' in Drachten. De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Op een schiereiland tussen de Drachtstervaart en de Nieuwe Drait in Drachten ligt het plangebied Vermeulen Buitenvallaat. Hierheen wordt een toegangsweg aangelegd, welke in voorliggende rapportage getoetst wordt. Ook is het nutstracé beoordeeld. Het tracé is deels in gebruik als toegangsweg naar de nabij liggende boerderij, voor een klein deel is het tracé op dit moment in gebruik als grasland. Langs de randen van het tracé zijn enkele bomen en struiken aanwezig, in het grasland liggen een aantal slootjes. Het is mogelijk dat de slootjes aan de kops kant worden geraakt door de aanleg van de toegangsweg. Voor de sloot aan de noordzijde geldt dat deze gekruist wordt. Voor het deel van de huidige toegangsweg dat overlapt met het tracé, geldt dat dit verbreedt wordt.

Effectbeoordeling beschermde gebieden

De plannen hebben geen directe schade aan Natura 2000-gebieden en de EHS tot gevolg. Ook worden geen bijzondere natuurgebieden buiten het netwerk aangetast door de plannen.

Effectbeoordeling beschermde soorten

- Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen of te verwachten in het plangebied;
- Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn in het plangebied niet te verwachten vanwege het ontbreken van bomen en bebouwing met geschikte invliegopeningen. Het plangebied vormt beperkt foerageergebied voor soorten als Laatzvlieger en Gewone dwergvleermuis. Mogelijk vormen de oevers en aangrenzende watergangen wel onderdeel van een vliegroute van vleermuissoorten als Gewone dwergvleermuis, Waternvleermuis en Meervleermuis. Versturende lichtuitstraling vanuit het plangebied kan vliegroutes over de Drachtstervaart en de Nieuwe Drait aantasten;
- In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van algemene laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten zoals Gewone bosspitsmuis, Rosse woelmuis en Mol (Ff-wet tabel 1). Geschikt leefgebied voor de strikt beschermde Waterspitsmuis en Noordse woelmuis ontbreekt in het plangebied. Mogelijk maakt de oever van het plangebied deel uit van het leefgebied van Otter. Er zijn echter geen vaste verblijfplaatsen te verwachten. Schade is niet te verwachten;

- In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig. Door de aanwezigheid van grasland en oevers is broedbiotoop aanwezig voor weidevogels als Kievit, Tureluur, Scholekster en watervogels als Wilde eend, Meerkoet en Waterhoen. Bij bouwrijp maken en vergraven van bodem en oevers kunnen in gebruik zijnde nesten worden geschaad;
- In de sloot werd alleen Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Naar verwachting komen in Drachtstervaart en Nieuwe Drait algemene soorten voor als Rietvoorn, Blankvoorn, Baars en Snoek voor. De met steile en met steen bestorte oevers van Drachtstervaart en Nieuwe Drait zijn geschikt als leefgebied voor de Rivierdonderpad. Als gevolg van de werkzaamheden gaan geen leefgebied en/of exemplaren van Rivierdonderpad (Ff-wet tabel 2) verloren;
- In de sloot is voortplanting te verwachten van laag beschermde amfibieën zoals Gewone pad, Bruine kikker, Bastaardkikker en Kleine watersalamander (Ff-wet tabel 1). Aanwezigheid van zwaar beschermde amfibieën kan worden uitgesloten. De sloot wordt bovendien niet gedempt, er komt alleen een dam in te liggen;
- In het plangebied zijn geen beschermde of bedreigde (Rode Lijst) reptielen, ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Deze zijn ook niet te verwachten.

Eindconclusie en aanbevelingen

- Om schade aan vliegroutes van vleermuizen te voorkomen mogen de aangrenzende watergangen niet extra worden verlicht. Aanbevolen wordt om openbare verlichting te gebruiken die alleen naar de grond schijnt en niet naar de omgeving verstrooit. Van schade aan een onmisbare vliegroute is dan geen sprake en vervolgstappen voor vleermuizen zijn dan niet aan de orde;
- Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor de genoemde soorten kan de periode tussen februari en september (Wilde eend; oevers) en 'februari-half augustus; (overige soorten) worden aangehouden als broedseizoen. Er geldt een verbod op het verstoren van een broedgeval, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden;
- Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van beschermde zoogdieren en amfibieën van Ff-wet tabel 1 verloren gaan. Voor laag beschermde soorten geldt echter automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet. Schade aan de algemene en laag beschermde soorten kan geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november;

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek

In opdracht van Enviso heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing van de aanleg van een definitieve toegangsweg naar de bouwlocatie 'Vermeulen Buitenvallaat' in Drachten.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Op een schiereiland tussen de Drachtstervaart en de Nieuwe Drait in Drachten ligt het tracé waarop de toegangsweg wordt aangelegd. Deze toegangsweg ontsluit de nieuwbouwlocatie Vermeulen Buitenvallaat en takt aan op de bestaande weg 'De Werf'. Het tracé is nu in gebruik als grasland. Parallel langs de toegangsweg is opgaande begroeiing aanwezig, bestaand uit bomen (berk/wilg en een grotere grauwe abeel). Deze begroeiing wordt mogelijk verwijderd. Aan de noordzijde van het perceel stond een rij populieren. Ten tijde van het veldbezoek waren hier alleen stammen van ongeveer vijf meter hoog over, de rest van de populieren was verwijderd. De oevers van de nabijgelegen vaart zijn met stortsteen beschoeid. De noordgrens van de toegangsweg wordt gevormd door een slootje, welke wordt gekruist. Ook in het grasland zelf liggen een aantal slootjes, waarvan mogelijk de kopse kant wordt beïnvloed door de voorgenomen werkzaamheden.

De initiatiefnemer wil een toegangsweg aanleggen. Naast het toegangsweg-tracé ligt een tracé voor kabels en leidingen. De huidige situatie en de voorgenomen plannen zijn weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1: Tracé (blauwe lijn) naar bouwkavels Vermeulen Buitenstvalaat (binnen de gele lijn). Kaartbron: Google Earth

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

In de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.

Het tracé ligt niet in een gebied dat beschermd is onder de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde gebied is het Natura 2000-gebied 'Alde Feanen' op een afstand van ruim drie kilometer ten westen van het tracé.

Mogelijk vormen de oevers en watergangen van het plangebied wel onderdeel van een vliegroute van vleermuizen. In het Friese merengebied is een belangrijke populatie van de zeldzame Meervleermuis (habitatrichtlijnsoort Natura 2000-gebied Alde Feanen) bekend. Het is zeer waarschijnlijk dat deze soort verblijfplaatsen heeft in Drachten en dorpen in de omgeving. De watergangen in en rond Drachten worden gebruikt als vliegroute. Dit geldt ook voor de Drachtstervaart en de Nieuwe Drait.

De Meervleermuis is erg gevoelig voor verlichting van hun leefgebied. Versturende lichtuitstraling langs de toegangsweg kan eventuele vliegroutes in de Drachtstervaart én de Nieuwe Drait aantasten. Voor de genoemde watergangen is het daarom van belang:

- Geen verlichting op de vaart en oevers.
- Geen overspanning (bruggen e.d.) over de vaart heen.
- Eventuele dicht begroeide oevers intact laten.

Wanneer hieraan voldaan wordt is van schade aan een onmisbare vliegroute geen sprake. Vervolgstappen voor vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn dan niet aan de orde.

Op basis van deze afstand en de beperkte aard van de ingreep en met in achtneming van genoemde uitgangspunten kan worden gesteld dat er geen directe schade aan kwalificerende soorten of habitats te verwachten is.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, moet worden aangetoond dat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.

Uit de streekplankaart Planologische EHS (fryslan.frl) blijkt dat de ontwikkeling op 160 meter van de EHS plaats vindt. Het betreft het gebied Smalle Ee'. Tussen het tracé en het dichtstbijzijnde EHS-gebied bevindt zich de Drachtstervaart en het eilandje De Sanding. Negatieve effecten op het functioneren van de EHS zijn op grond van de afstand en tussenliggende barrières niet aan de orde. Het nemen van vervolgstappen is niet noodzakelijk.

2.3 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het tracé ligt niet in gebieden met bijzondere natuurwaarden buiten de EHS. Er is geen sprake van ganzenfoeragegebied of weidevogelgebied.

3. Flora- en Faunawet

De Flora- en faunawet verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Wanneer schade aan strikt beschermde soorten optreedt kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) van het Ministerie van Economische Zaken en bovendien compensatie te realiseren voor verlies van leefgebied of groei- of verblijfplaatsen.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek op 2 juni 2016. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

3.2 Flora

Op het tracé zijn plantensoorten van vochtige en voedselrijke graslanden aanwezig zoals Gewone paardenbloem, Ridderzuring en Grote brandnetel. In de oeverzones komen Riet, Liesgras en Harig wilgenroosje voor. De laag beschermde Zwanenbloem (tabel 1 Flora- en faunawet) is aangetroffen in de slootkant. Er zijn verder geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid worden deze ook niet verwacht. Voor de laag beschermde Zwanenbloem geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen niet aan de orde is.

3.3 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie kader 3.1 volgende pagina). Onderstaand worden deze onderdelen nader besproken.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn in het plangebied niet te verwachten vanwege het ontbreken van bomen met holtes en bebouwing met geschikte invliegopeningen. Het nemen van vervolgstappen, zoals het uitvoeren van aanvullend onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, is niet aan de orde.

Potentiële vliegroutes en foeragegebieden

Het plangebied vormt beperkt foerageergebied voor soorten als Laativlieger en Gewone dwergvleermuis. Mogelijk vormen de oevers en watergangen wel onderdeel van een vliegroute van vleermuizen. In het Friese merengebied is een belangrijke populatie van de zeldzame Meervleermuis (habitatrictlijnsoort Natura 2000-gebied Alde Feanen) bekend. Het is zeer waarschijnlijk dat deze soort verblijfplaatsen heeft in Drachten en dorpen in de omgeving. De watergangen in en rond Drachten worden dan gebruikt als vliegroute. Dit geldt ook voor de Drachtstervaart en de Nieuwe Drait.

Sommige vleermuissoorten, waaronder Meervleermuis en Watervleermuis, zijn erg gevoelig voor verlichting van hun leefgebied. Versturende lichtuitstraling langs de toegangsweg kan eventuele vliegroutes in de Drachtstervaart én de Nieuwe Drait aantasten. Voor de genoemde watergangen is het daarom van belang:

- Geen verlichting op de vaart en oevers.
- Geen overspanning (bruggen e.d.) over de vaart heen.
- Eventuele dicht begroeide oevers intact laten.

Wanneer hieraan voldaan wordt is van schade aan een onmisbare vliegroute geen sprake. Vervolgstapen voor vliegroutes en foeragegebieden van vleermuizen zijn dan niet aan de orde.

Kader 3.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foeragegebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foeragegebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawet echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Op het tracé zijn vaste verblijfplaatsen van algemene laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdier-soorten te verwachten zoals Gewone bosspitsmuis, Rosse woelmuis en Mol (Ff-wet tabel 1). Ook zijn niet-beschermde soorten als Muskusrat en Bruine rat te verwachten. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van de laag beschermde Vos gevonden. Geschikt leefgebied voor de strikt beschermde Waterspitsmuis (rijk begroeide sloten/oevers) ontbreekt. De strikt beschermde Noordse woelmuis komt in de buurt van Drachten niet voor.

Aan de overzijde van de Smalle Ee zijn in de afgelopen jaren talrijke sporen gevonden en waarnemingen gedaan (NDFF, 2016) van de strikt beschermde Otter (tabel 3 Ff-wet). Mogelijk maakt de oever van het grasland deel uit van het leefgebied van de soort. Er zijn echter geen vaste verblijfplaatsen te verwachten. Het aangrenzende leefgebied en foerageergebied blijft in tact.

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is. Schade aan de algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart - augustus). De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij).

3.5 Broedvogels

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van veldwaarnemingen, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties, inclusief de functionele omgeving, jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

Kader 3.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig. De aanwezige begroeiing is gecontroleerd, de populierenrij is al grotendeels gekapt. In de opgaande begroeiing langs de toegangsweg zijn geen nesten aangetroffen. In deze opgaande begroeiing zijn geen bomen met oude kraaiennesten of gebouwen aanwezig waarin dergelijke vogelsoorten kunnen broeden. Rondom de bestaande boerderij zijn foeragerende huismussen en boerenzwaluw waargenomen. De boerderij blijft behouden en het foerageergebied wordt niet aangetast. Negatieve effecten op deze soorten zijn daarom uitgesloten.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van grasland is broedbiotoop aanwezig voor weidevogels als Kievit, Tuireluur en Scholekster. Tijdens het veldbezoek was sprake van broedverdacht gedrag van Scholekster. In de oeverzones zijn nesten van Wilde eend, Meerkoet en Waterhoen te verwachten.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de genoemde soorten kan de periode tussen februari en september (Wilde eend; oevers) en 'februari-half augustus (overige soorten) worden aangehouden als broedseizoen. Er wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen. Er geldt een verbod op het verstoren van een broedgeval, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.6 Vissen

Tijdens het veldbezoek zijn de sloten langs het tracé en welke gekruist wordt bemonsterd met een steeknet. In de sloten zijn alleen de zeer algemene en niet beschermde Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. De met stortsteen beschoeide oevers van de Drachtstervaart en Nieuwe Drait lenen zich echter niet voor vissen met een schepnet. Er konden geen vissen worden vastgesteld. Naar verwachting komen in genoemde wateren algemene soorten voor als Rietvoorn, Blankvoorn, Brasem, Kolblei, Karper, Riviergrondel, Baars, Pos, Snoekbaars en Snoek voor. Er zijn in de omgeving echter ook waarnemingen (Provincie Fryslan, 2016) bekend van de strikt beschermde Bittervoorn (Tabel 3 Ff-wet) en de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad (beiden tabel 2 Ff-wet).

De met steen bestorte oevers blijven bij de aanleg van de toegangsweg echter ongemoeid, negatieve effecten op vissoorten in deze wateren zijn op voorhand uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde.

3.7 Amfibieën

In de sloten is voortplanting te verwachten van laag beschermde amfibieën zoals Gewone pad, Bruine kikker, Bastaardkikker en Kleine watersalamander (Ff-wet tabel 1). De sloten vormen ook potentieel geschikt leefgebied voor de strikt beschermde Rugstreeppad (Ff-wet tabel 3). Uit de directe omgeving zijn echter geen waarnemingen bekend en derhalve kan de aanwezigheid van zwaar beschermde amfibieën worden uitgesloten. De sloten worden bovendien maar zeer beperkt beïnvloed door de voorgenoemde werkzaamheden.

Bij de realisatie van de plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van genoemde laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is. Schade aan genoemde algemene en laag beschermde amfibieën kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinteringsperiode. De minst schadelijke periode is september - november (mits vorstvrij)

3.8 Overige soortgroepen

Op het tracé zijn geen reptielen of beschermde of bedreigde (Rode Lijst) ongewervelden en weekdieren aangetroffen. Op basis van bekende verspreidingsgegevens en wegens de afwezigheid van geschikt biotoop ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor deze soortgroepen. Deze zijn dan ook niet te verwachten.

4. Geraadpleegde bronnen

Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Vastgesteld 26 augustus 2009.

Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Vastgesteld 26 augustus 2009.

Provincie Fryslan (2016) Streekplankaart planologische EHS (www.fryslan.nl/3177/planologische-ecologische-hoofdstructuur-kaart-planologische-ehs/)

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden (2008). Verstoringsgevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport 08-173 Bureau Waardenburg, Culemborg.

Ministerie van EZ. Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000).

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

NDFD (2016) Database met waarnemingen uit diverse waarnemersplatforms.

Provincie Fryslan (2016) Vissenatlas Friesland. (friesland.vissenatlas.nl)

Twisk P., A. van Diepenbeek & J.P. Bekker (2010). Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Unie van Waterschappen (2012) Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen. Goedgekeurd door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie op 6 februari 2012

Waarneming.nl (website met soorten waarnemingen in Nederland).

Bijlagen

Bijlage 1 - Relevante wetgeving en beleid

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

1. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2. Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
5. Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO.

Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

Bescherming van flora en fauna (b)

Volksgesondheid of openbare veiligheid (d)

Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten.